

Työvoimatiekartat täsmentävät kuvaa kohtaanto-ongelmien syistä

Tiedotustilaisuus 22.6.2022

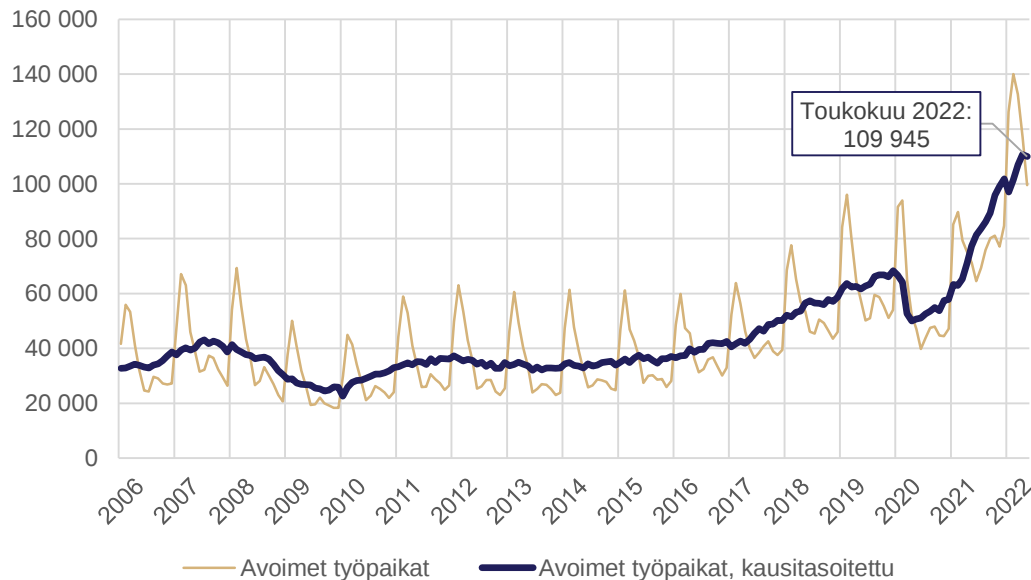
Työministeri Tuula Haatainen

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Avoimia työpaikkoja on auki kuukausi kuukaudelta enemmän

Avoimet työpaikat julkisessa työnvälityksessä

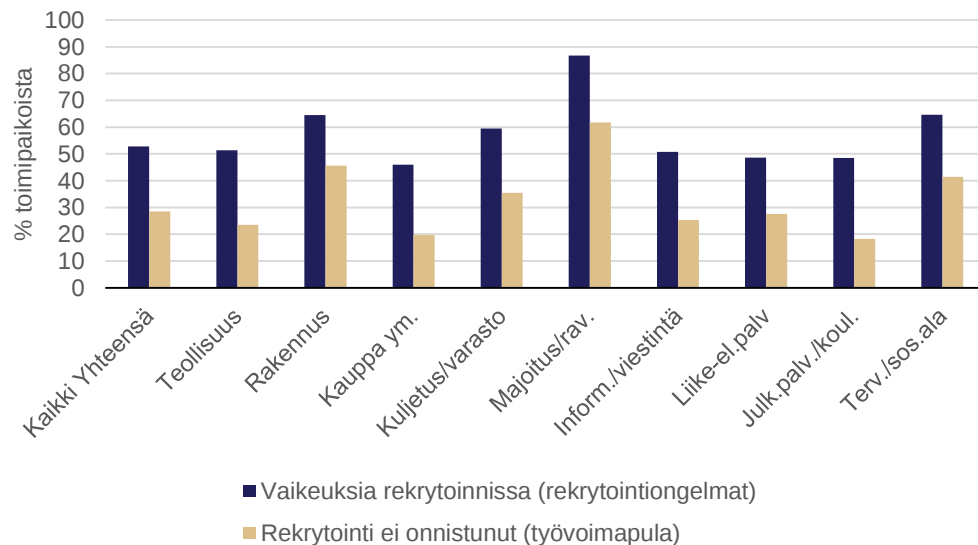
Lähde: Työnvälitystilasto (TEM)

Työvoimaa rekrytoineista toimipaikoista jo yli 50 prosenttia on kohdannut ongelmia

- Lähes 30 prosenttia työvoimaa etsineistä toimipaikoista ei ole löytänyt kaikkea tarvitsemaansa työvoimaa.
- Vaikeinta työvoiman löytäminen on majoitus- ja ravitsemusalalla, jossa työvoimaa on karannut muille aloille koronaepidemiasta johtuvan epävarmuuden takia.

Toimipaikkojen kokemat ongelmat rekrytoinnissa toimialan mukaan, Q2/2021–Q1/2022

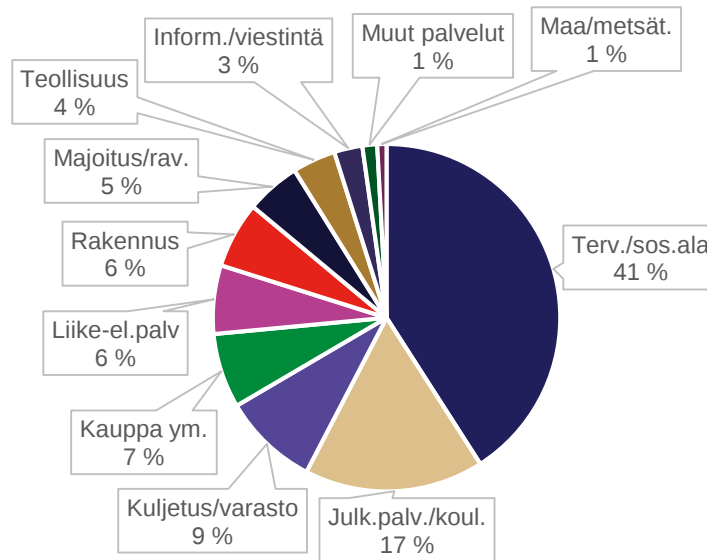
Lähde: Tilastokeskuksen ja TEMin tuottama Avoimet työpaikat tilaston yhteydessä kerättävä työnantajahaastatteluaineisto

Työvoimapulan takia jää syntymättä paljon työpaikkoja

- Kuluneen 12 kk aikana on jäänyt syntymättä yhteensä noin 130 000 työsuhdetta.
- Täyttämättä jääneistä työsuhteista suurin osa on ollut sote-alalla ja koulutuksessa.
- Huom! Kaikki syntymättä jääneet työpaikat eivät ole vakituisia: esimerkiksi sote-alalla on jäänyt täyttämättä paljon lyhyempiä sijaisuuksia.

Työvoimapulan takia palkkaamatta jääneiden henkilöiden määrä (yht. 130 000) toimialoittain, Q2/2021–Q1/2022

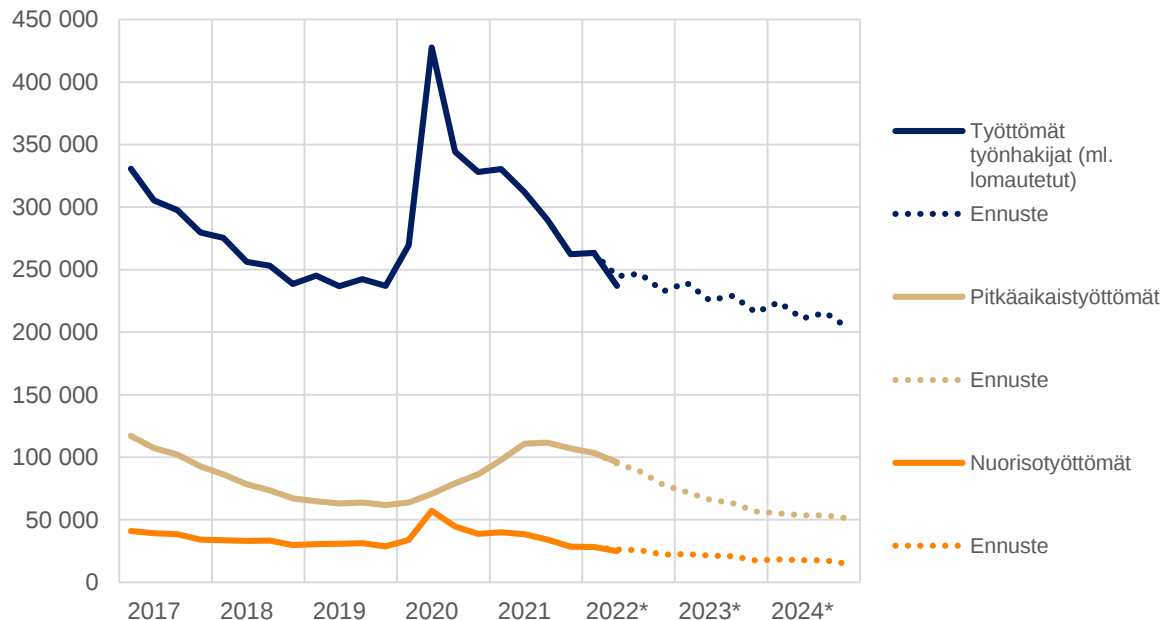

Lähde: Tilastokeskuksen TEMille tuottaman Avoimet työpaikat -tilaston yhteydessä kerättävä työnantajahaastatteluaineisto

Samaan aikaan työttömiä työnhakijoita on edelleen runsaasti

- ...joskin työttömyys vähenee ja koronaa edeltävä taso on nyt saavutettu.
- Samanaikainen avoimien työpaikkojen ja työttömien suuri määrä viittaa kohtaanto-ongelmiin.
- Työvoiman kysynnän ja tarjonnan parempi kohtaaminen lisääisi työllistyvien toimeentuloa, yritysten kasvua ja julkisen talouden tasapainoa.

Lähde: TEM:ön lyhyen aikavälin työmarkkinaennuste, kevät 2022

Tavoitteena osaajien saatavuuden varmistaminen

- Yritysten ja siten koko talouden kasvuedellytysten varmistaminen on tärkeää koko Suomelle.
- Työvoimatiekartta-hankkeen tarkoituksena on löytää kestäviä ratkaisuja eri toimialojen työvoimatarpeen kattamiseksi lyhyellä, keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä koko Suomessa.
- Toimialakohtaiset työryhmät etsivät ratkaisuja, joilla avointen työpaikkojen ja työttömien työnhakijoiden kohtaantoa voidaan parantaa. Työtä tehdään tiivistä yhdessä työnantajien ja -tekijöiden kanssa.
- Työvoimatiekartta-hanke pyrkii myös tarkentamaan, miten paljon työperäistä maahanmuuttoa Suomi tarvitsee, jotta osaajien saatavuus eri toimialoilla pystyvään paremmin varmistamaan.

Datan hyödyntäminen tarkoittaa kuvaa kohtaanto-ongelmien syistä

- Työvoimatiekartta-hankkeessa rakennetaan tietomalli, joka täsmentää kuvaa työvoiman saatavuusongelmien syistä.
- Datan avulla luodaan mahdollisimman tarkka ja ajantasainen kuva avoinna olevien työpaikkojen laadusta, työvoimareserveissä olevista osaajista ja kohtaantoa vaikeuttavista tekijöistä.
- Yhteinen, jaettu kuva työmarkkinoiden kysynnästä ja tarjonnasta helpottaa kohtaantoon liittyvien pulmien ratkaisemista.
- Samalla kun löydämme ratkaisuja työvoimapulaan, pystymme myös auttamaan ihmisiä työllistymään paremmin.

Tilannekuvaa rakennetaan laajassa yhteistyössä

- Työvoimatiekarttoja tehdään tiiviissä yhteistyössä työnantaja- ja -tekijäliittojen kanssa. Mukana on myös OKM ja Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus JOTPA.
- Keväällä omaa tilannekuvaansa on työstänyt neljä ryhmää: majoitus, ravitsemis- ja matkailuala, rakennettu ympäristö, liikenne ja logistiikka sekä teknologiateollisuus ja -palvelut.
- Nyt työssä on neljä ryhmää: koulutus, kulttuuri ja viestintä, luonnonvarat, elintarviketuotanto ja ympäristö, liiketoiminta ja hallinto sekä prosessiteollisuus- ja tuotanto.
- Datamallia ja sen pohjalta syntyneitä havaintoja on esitelty myös Työvoimatiekartta-hankkeen ohjausryhmälle, jossa ääneen ovat päässeet myös työmarkkinakeskusjärjestöt.

Työvoimatiekarttojen datamalli yhdistelee monia lähteitä

Erityisasiantuntija Liisa Larja

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Datamalli linkittää eri lähteitä ja korjaa datan puutteita

1. Datapohjat yhdistetään toisiinsa avaintietojen avulla

- Mahdollistaa eri aineistojen integroimisen keskenään, mikä rikastaa analysointimahdollisuuksia. Esimerkiksi missä määrin palkkatason vaihtelu ammateittain on yhteydessä ammattikohtaiseen kohtaanto-ongelman vaihteluun?
- Mallissa mukana tällä hetkellä: työnvälitystilasto, työssäkäyntitilasto, tulorekisteri, palkkarakennetilasto, avoimet työpaikat, työolobarometri (työn alla)

2. Datan alipeittoa voidaan korjata painotuksilla ja suodatuksilla

- TE-toimistoihin ilmoitetaan vain noin 40 % kaikista paikoista, erityisesti ICT-asiantuntijoiden paikkojen määrä on todellisuudessa 7-kertainen. Ilman tämän huomioimista kuva työvoiman kysynnästä on hyvin vino.
- Joidenkin ammattien kohdalla työpaikkailmoitusten määrä taas voi olla moninkertainen todellisuudessa auki oleviin paikkoihin nähden, koska samaa ilmoitusta voidaan välittää eri alueille ja tulevaa tarvetta ennakoiden

3. Erittelemällä työvoiman kysyntää ja tarjontaa

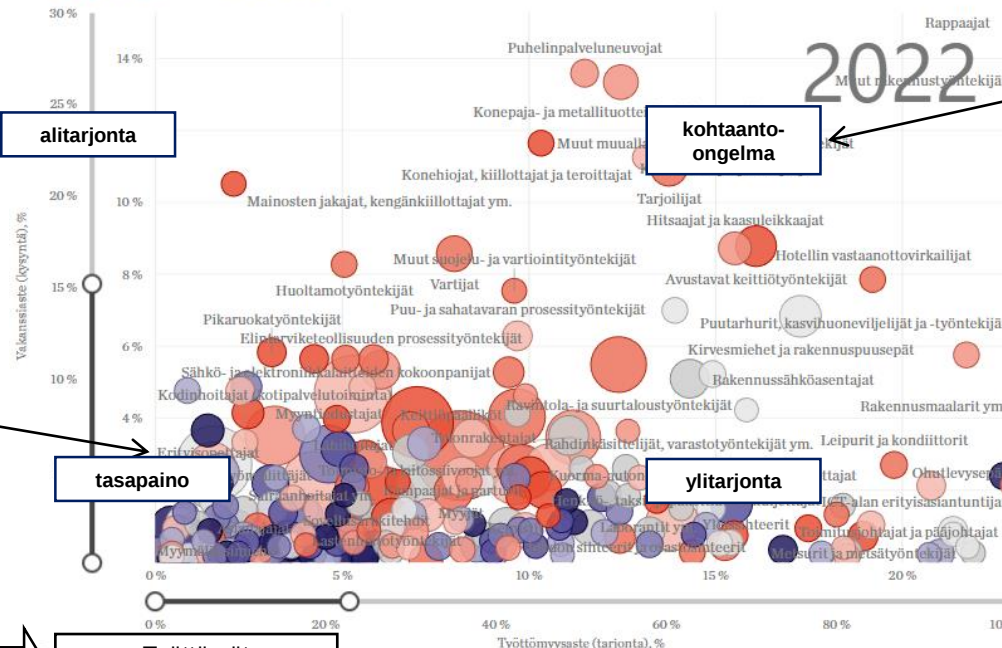
- Sovellus mahdollistaa kysynnän ja tarjonnan kohtaannon tarkastelun mm. ammateittain, alueittain, työsuhdetyypin ja työnhakijan profiiliin mukaan

Kohtaanto-tietomalli

Työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaanto

Desiili 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Avoimet työpaikat
/
(Avoimet työpaikat +
työlliset)

alitarjonta

kohtaanto-
ongelma

tasapaino

ylitarjonta

Työttömät
/
(Työttömät + Työlliset)

Ammatin kohtaanto-ongelmaa selittäviä tekijöitä:

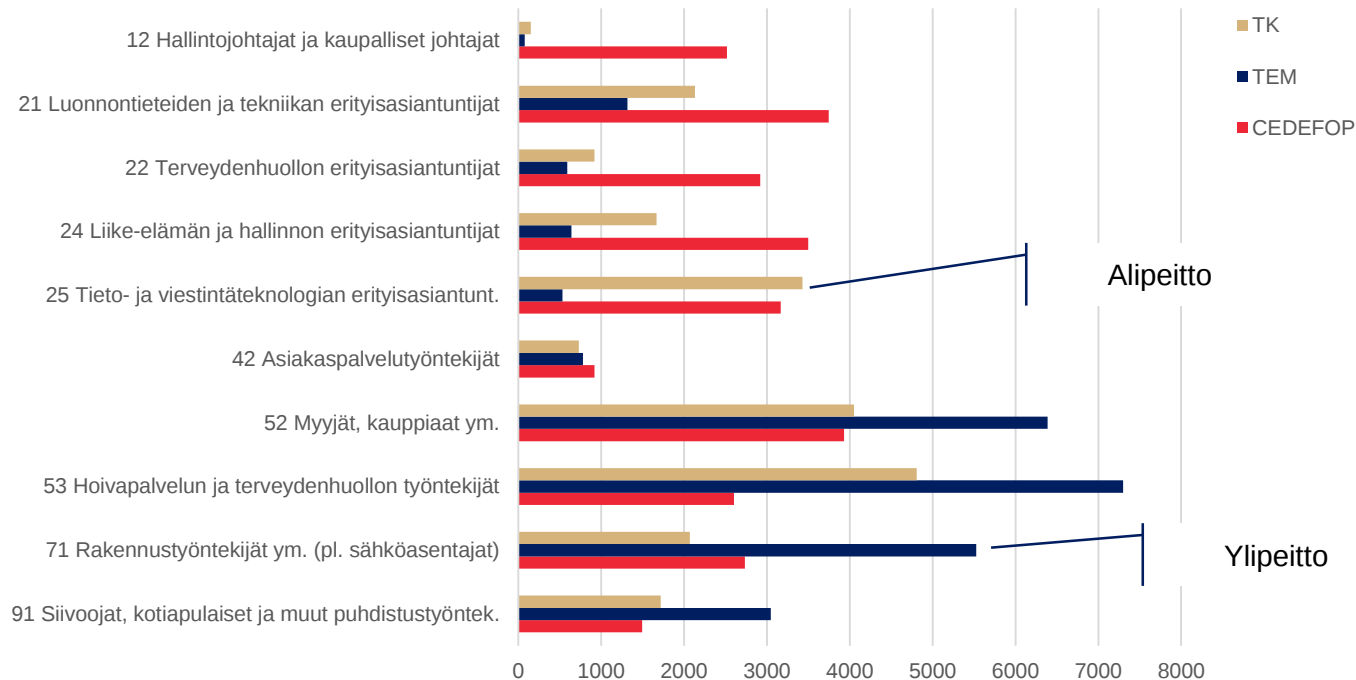
- Riittämätön koulutus (TVT)
- Työkykyongelmat (TVT)
- Ulkomaan kansalaisuus (TVT)
- Pitkäaikaistyöttömyys (TVT)
- Ikä (TVT)
- Ammattiryhmän palkkataso ("kannustinloukut"; palkkarakenneilasto, TK)
- Työn kesto; tyyppi; avoinna olon kesto (TVT)
- Alanvaihtoaikomukset (TB)
- Työhyvinvointi (TB)
- ELY asiantuntijoiden arvioita työvoimapulan syistä

Edistyminen: Valmis; työn alla; suunnitteilla

Julkisessa työnvälityksessä on vain osa avoimista työpaikoista

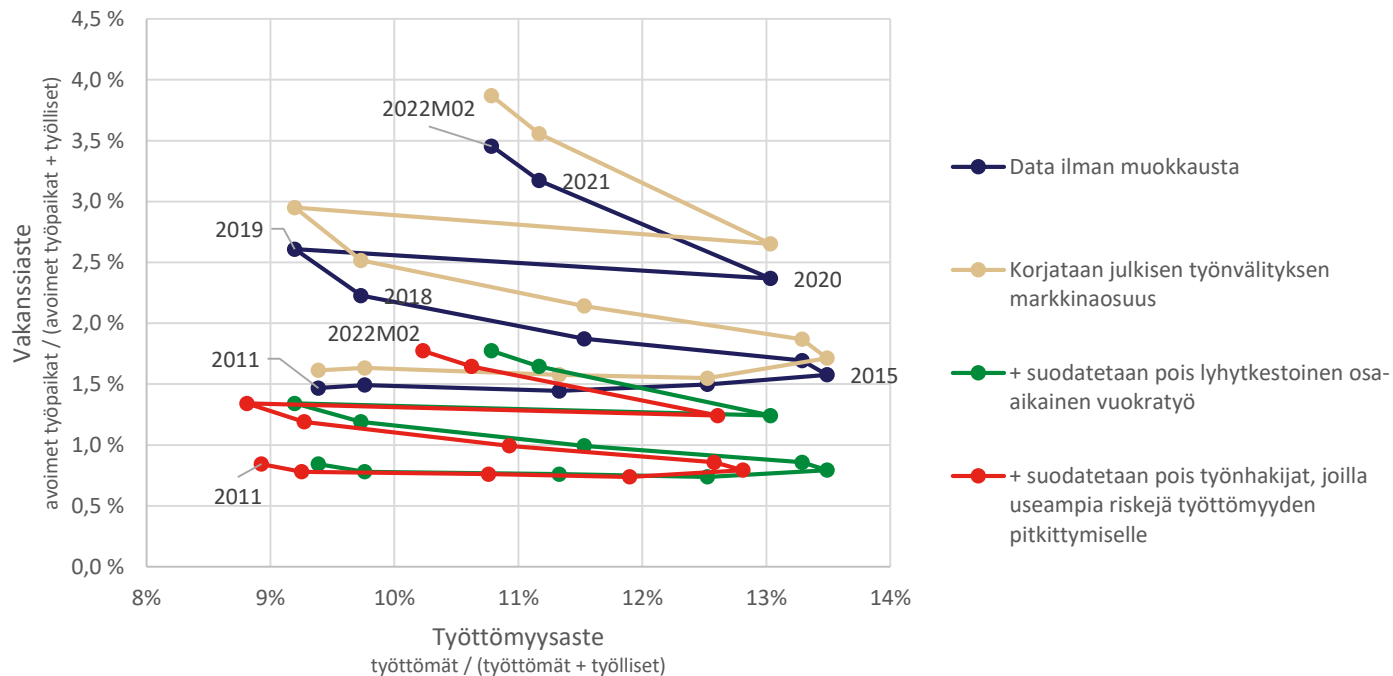
Avoimet työpaikat 2021 Q2

Datamalli tarkentaa kuvaa kohtaannosta

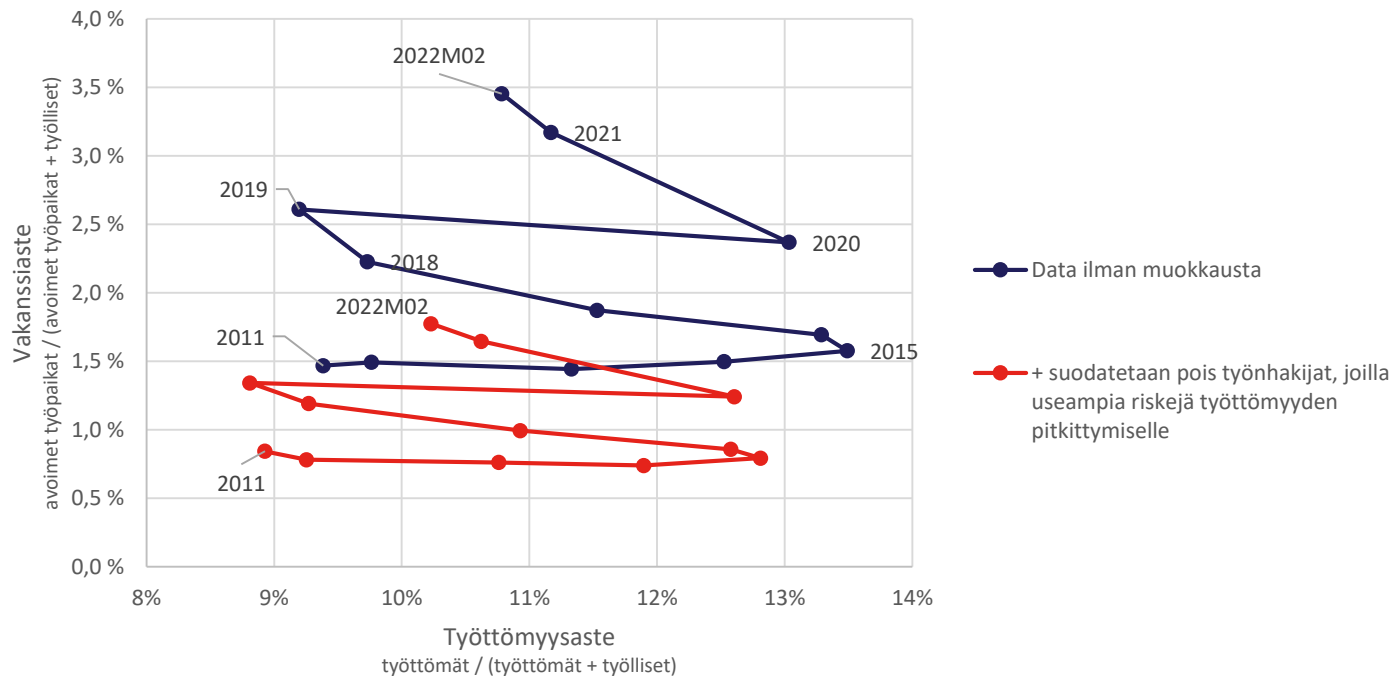
Beveridge- eli U/V-käyrä työmarkkinoiden kohtaannosta

Datamalli tarkentaa kuvaa kohtaannosta

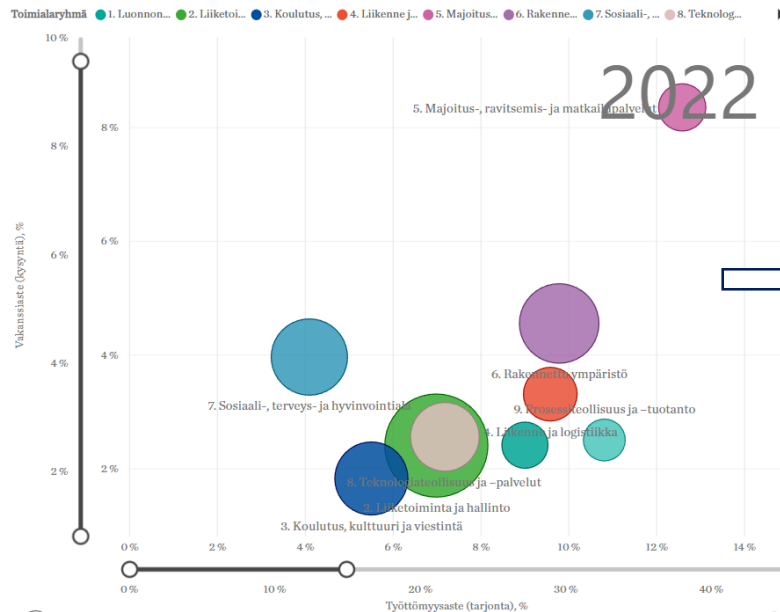
Beveridge- eli U/V-käyrä työmarkkinoiden kohtaannosta

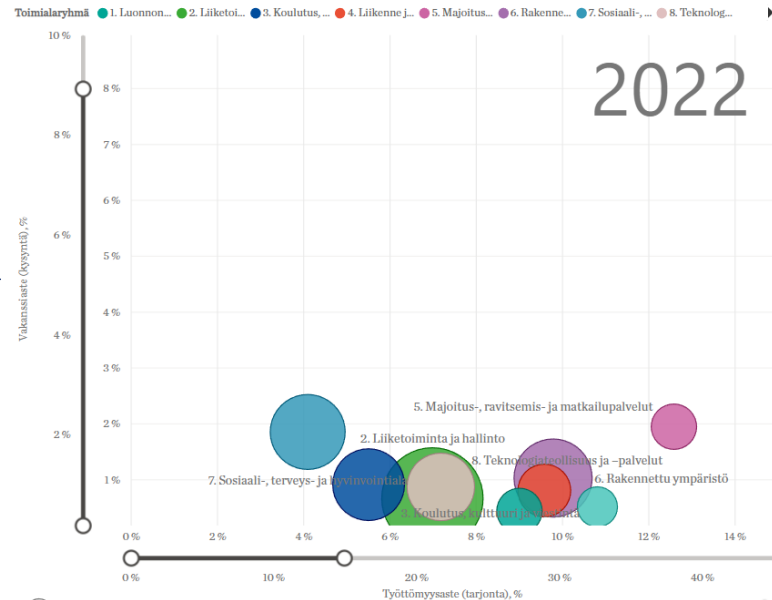
PowerBI demo: Kohtaanto-ongelma on pääasiassa osa-aikaisen ja määräaikaisen työn ongelma

Työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaanto

Työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaanto

Toimialaryhmä
Kaikki

Työpaikan tyy...
01 Palkkatyö

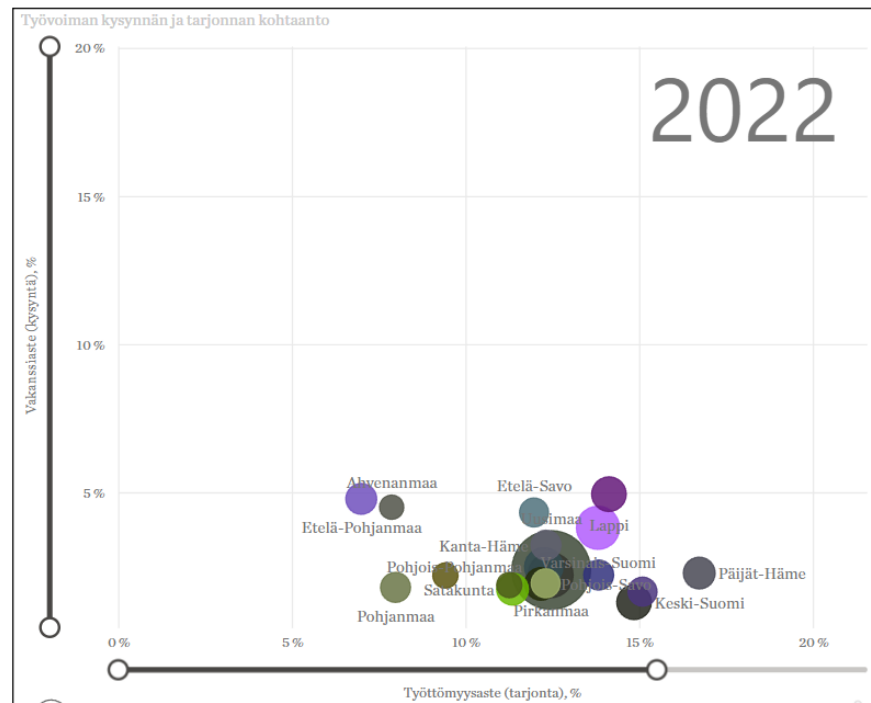
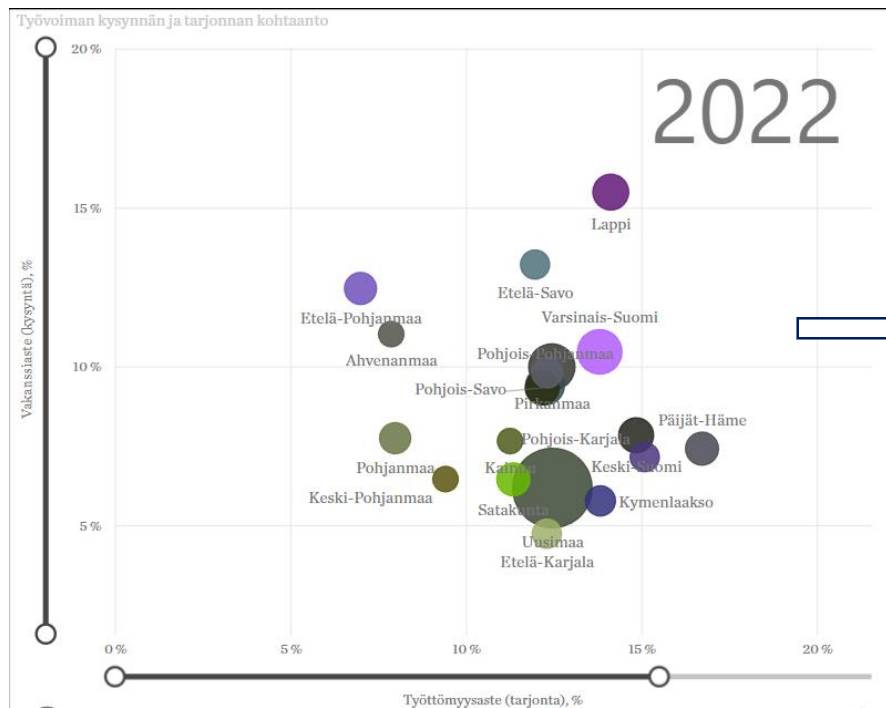
Työn kesto
Useita valintoja

Työaika
Useita valintoja

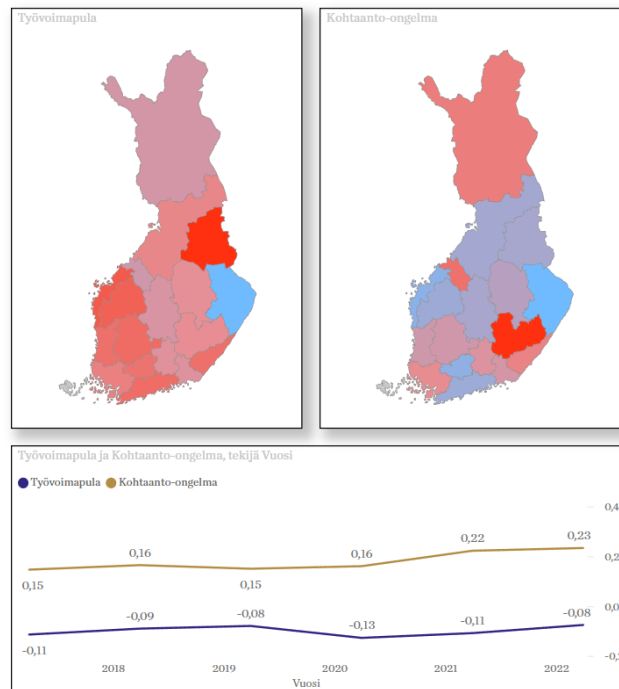
Vuokratyö (d)
(Tyhjä)

Muut suodattimet

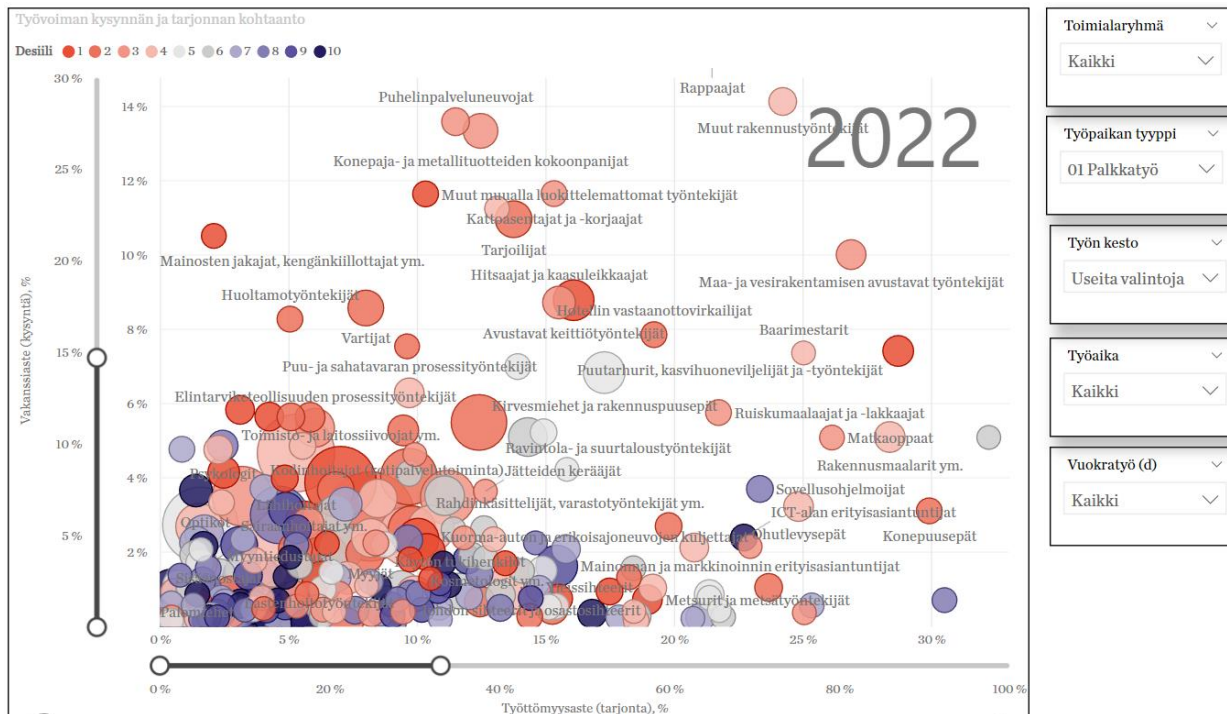
Pienemmillä alueilla kysyntä usein osa- ja määräaikaista, esimerkkinä MaRaMa

Työvoiman saatavuudessa voi olla eroja alueittain, esim. rakennusalan työnjohtajat Kainuussa vs. Pohjois-Karjala. Täsmähoukuttelu voisi auttaa.

Kohtaanto-ongelmat korostuvat ammateissa, jotka kuuluvat palkkahaitarin alapäähän

Työvoimapula vai kohtaanto-ongelma?

- Kaksi erilaista näkökulmaa, kun työnantaja ei saa hakemuksia:
 1. Syy voi olla joko **pula alan työvoimasta** eli se, että työttömien joukossa ei yksinkertaisesti ole kyseiseen ammattiin tekijöitä tarjolla.
 2. **Kohtaanto-ongelma**, eli vapaata työvoimaa on rekisterien mukaan saatavilla, mutta he eivät syystä tai toisesta hae paikkoja.
- Työvoimapulan ja kohtaanto-ongelmien erottaminen on tärkeää, koska ilmiöt tarvitsevat eri lääkkeet.

TYÖVOIMAN SAATAVUUSONGELMIEN FAKTORIT					
Soveltuvaa työvoimaa ei ole saatavilla työttömien reservistä	Epätyypillisten työsuhteiden suuri osuus	Matala palkka	Työvoimalla paljon työkyvyn riskitekijöitä	Työvoiman koulutus tai kielitaito riittämätön	Rekrytointiin liittyvät ongelmat

- Miksi työnantajat eivät saa hakemuksia, vaikka kyseissä ammatissa on työttömyyttä?
 - Työn hakuun väsyminen työttömyyden pitkittyessä; rekrytointiosaaminen (~teknologia)
 - Työkykyongelmat, osaamisen ongelmat
 - Kannustinongelmat: byrokratia, informaatio, toimeentulo. Työn lyhytaikaisuus, osa-aikaisuus ja matala palkka. Osa-aikatöiden tarjonta on lisääntynyt ja työllisyys on kasvanut paljolti juuri osa-aikatyön vuoksi. Työllisyyden kasvu on tullut paljolti työvoiman ulkopuolelta. Työttömistä työnhakijoista pääosa etsii kokoaikaista työtä. Alityöllisiä edelleen reilu 100 000.

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
TOIMIALAMMATIT Yhteensä		2 455 461	95 915	4 %	8 %	11 200	57 %	5	20 %	12 %	7 %
Solu on maalattu, jos arvo kuuluu muuttujasta riippuen ylämpään/alimpaan neljännekseen. Tiedot ovat liukuvia keskiarvoja ajalta 2021/4-2022/3.		TYÖVOIMA + AVOIMET TYÖPAIKAT			TYÖVOIMAN SAATAVUUSONGELMIEN FAKTORIT						
					Soveltuvaa työvoimaa ei ole saatavilla työttömien reservistä	Työvoimapulan volyymi (laskennallinen arvio)	Epättyyppisten työsuhteiden suuri osuus	Matala palkka	Työvoimalla paljon työkyvyn riskitekijöitä	Työvoiman koulutus tai kielitaito riittämätön	Rekrytointiin liittyvät ongelmat
		Avoimet työpaikat laskentapäivänä (12)			0-2 työttömyysriskin työttömyysaste	D - 0-2 työttömyysriskin työttömät	Vuokratyö TAI ei-kokoaikatyö TAI lyhyt määräaikainen	Palkkadesiili (mediaanitunti palkka)	Työkyvyriskien osuus	Osaamisriskien osu	Kohtaanto-ongelma (etäisyys origosta)
TOIMIALA	RYHMÄ AMMATTI	Työvoima	kk KA, painotettu	Vakanssiaste							
7. Sosiaa	3221 Sairaanhoidajat ym.	72 514	3 412	5 %	2 %	2 216	35 %	5	23 %	15 %	3 %
7. Sosiaa	5321 Lähihoidajat	80 845	6 282	8 %	6 %	1 292	44 %	4	18 %	13 %	7 %
7. Sosiaa	5322 Kodinhoitajat (kotipalvelutoiminta)	42 737	2 158	5 %	3 %	793	79 %	3	31 %	40 %	4 %
8. Tekno	2519 Muut ohjelmisto- ja sovelluskehittäjät	4 447	998	19 %	6 %	716	22 %	9	18 %	25 %	14 %
8. Tekno	2512 Sovellussuunnittelijat	30 094	1 827	6 %	4 %	698	20 %	9	26 %	15 %	5 %
2. Liikete	5244 Puhelin- ja asiakaspalvelukeskusten myyjät	6 726	746	10 %	3 %	564	20 %	1	22 %	1 %	8 %
8. Tekno	8211 Konepaja- ja metallituotteiden kokoonpanijat	12 156	2 091	17 %	13 %	485	68 %	3	27 %	7 %	15 %
7. Sosiaa	2211 Yleislääkärit	7 554	491	6 %	2 %	376	7 %	10	11 %	41 %	5 %
7. Sosiaa	9629 Muut muualla luokittelemattomat työntekijät	2 116	559	23 %	12 %	299	80 %	1	21 %	8 %	19 %
2. Liikete	4222 Puhelinpalveluneuvot	3 570	751	20 %	13 %	282	48 %	3	14 %	23 %	17 %
2. Liikete	3322 Myyntiedustajat	42 650	2 334	5 %	5 %	238	39 %	8	29 %	25 %	5 %
3. Koulut	2342 Lastentarhanopettajat	22 450	802	4 %	3 %	237	7 %	4	15 %	22 %	3 %
4. Liiken	9621 Sanomalehtien jakajat, lähetit ja kantajat	4 448	417	9 %	4 %	235	99 %	1	25 %	16 %	7 %
1. Luonn	8160 Elintarviketeollisuuden prosessityöntekijät	15 510	1 261	8 %	7 %	227	45 %	3	21 %	11 %	8 %
4. Liiken	9510 Mainosten jakajat, kengänkiillottajat ym.	1 043	245	19 %	2 %	221	99 %	1	2 %	27 %	14 %
5. Majoit	9411 Pikaruokatyöntekijät	4 855	340	7 %	3 %	207	79 %	1	20 %	31 %	5 %
7. Sosiaa	2212 Ylilääkärit ja erikoislääkärit	13 659	241	2 %	0 %	175	10 %	10	31 %	47 %	1 %
7. Sosiaa	2266 Kuulontutkijat ja puheterapeutit	1 694	184	10 %	1 %	163	1 %	7	13 %	24 %	7 %
7. Sosiaa	2634 Psykologit	5 573	315	6 %	3 %	139	4 %	8	15 %	30 %	5 %
7. Sosiaa	2261 Hammaslääkärit	4 320	204	5 %	2 %	126	33 %	10	16 %	44 %	4 %
7. Sosiaa	2635 Sosiaalitoimen erityisasiantuntijat	13 833	411	3 %	2 %	119	12 %	7	25 %	17 %	3 %
9. Proses	8114 Betonituote- ym. teollisuuden prosessityöntekijät	4 530	231	5 %	3 %	114	87 %	4	26 %	7 %	4 %
6. Raken	5414 Vartijat	12 764	1 317	10 %	9 %	111	62 %	2	13 %	7 %	10 %

Datamalli tarkentaa myös kuvaa työ- ja koulutusperäisen maahanmuuton tarpeesta

- Rekrytointityö kannattaa kohdentaa ammatteihin, joihin ei Suomesta (~työttömistä työnhakijoista) valmiiksi löydy tarpeeksi tekijöitä ja kysyntä ylittää tarjonnan.
- Arviossa huomioidaan myös alan ”läpäisykyky” ulkomaisen työvoiman hyödyntämisessä
- Arvio kuvaa tämän hetken työllistämispotentiaalia → arvio kumuloituu ajassa

TOIMIALAMMATIT YHTEENSÄ		8 %	11 200	7 %	8 580
Solu on maalattu, jos arvo kuuluu muuttujasta riippuen ylämpään/alimpaan neljännekseen. Tiedot ovat liukuvia keskiarvoja ajalta 2021/4-2022/3.		TYÖVOIMAN SAATAVUUSONGELMIEN		TYÖPERÄINEN MAAHANMUUTTO	
Sovellettaava työvoimaa ei ole saatavilla työttömien reservistä		Työvoimapolun volyymi (laskennallinen arvio)		Ammattin kyky vastaanottaa ulkomaalaistaustaista työvoimaa	
0-2 työttömyysriskin työttömyysaste		D - 0-2 työttömyysriskin työttömät		Ulkomaalaistaustaisten osuus työllisistä (L*2)*D	
TOIMIALA	RYHMÄ AMMATIT				
7. Sosiaa 5321 Lähihoidajat		6 %	1 292	8 %	475
8. Tekno 2512 Sovellussuunnittelijat		4 %	698	11 %	209
8. Tekno 8211 Konepaja- ja metallituotteiden kokoonpanijat		13 %	485	9 %	194
7. Sosiaa 5322 Kodinhoitajat (kotipalvelutoiminta)		3 %	793	8 %	167
1. Luonn 8160 Elintarviketeollisuuden prosessityöntekijät		7 %	227	11 %	139
8. Tekno 2519 Muut ohjelmisto- ja sovelluskehittäjät		6 %	716	13 %	128
7. Sosiaa 3221 Sairaanhoidajat ym.		2 %	2 216	3 %	115
8. Tekno 2514 Sovellusohjelmoijat		27 %	43	11 %	95
4. Liiken 9621 Sanomalehtien jakajat, lähetit ja kantajat		4 %	235	20 %	84
2. Liiket 3322 Myyntiedustajat		5 %	238	4 %	82
6. Raken 5414 Vartijat		9 %	111	5 %	70
5. Majoit 9411 Pikaruokatyöntekijät		3 %	207	17 %	59
8. Tekno 2511 Sovellusohjelmistotekijät		4 %	71	6 %	58
7. Sosiaa 2211 Yleislääkärit		2 %	376	11 %	56
4. Liiken 9510 Mainosten jakajat, kengänkiillottajat ym.		2 %	221	16 %	39
2. Liiket 5230 Kassanhoitajat ja lipunmyyjät		7 %	92	7 %	34
9. Proses 8219 Muut teollisuustuotteiden kokoonpanijat		6 %	83	10 %	31
2. Liiket 2149 Muut teknikan erityisasiantuntijat		3 %	97	6 %	28
2. Liiket 5244 Puhelin- ja asiakaspalvelukeskusten myyjät		3 %	564	3 %	24
7. Sosiaa 9629 Muut muualla luokittelemattomat työntekijät		12 %	299	4 %	22
3. Koulut 2342 Lastentarhanopettajat		3 %	237	3 %	21
7. Sosiaa 2212 Yleislääkärit ja erikoislääkärit		0 %	175	8 %	19
9. Proses 8114 Betonituote- ym. teollisuuden prosessityöntekijät		3 %	114	8 %	19
7. Sosiaa 2261 Hammaslääkärit		2 %	126	9 %	18
2. Liiket 4222 Puhelinpalveluneuvoajat		13 %	282	2 %	13
2. Liiket 5245 Huoltamotyöntekijät		6 %	105	5 %	11
8. Tekno 2523 Tietoverkkojen erityisasiantuntijat		6 %	45	7 %	10
2. Liiket 2423 Henkilöstöhall. erityisasiant. ja urasuunnittelijat		5 %	19	2 %	8
7. Sosiaa 5419 Muut suojelu- ja vartiointityöntekijät		11 %	48	4 %	7

Datapohjaa tarkennetaan yhdessä työnantaja- ja tekijäliittojen kanssa

Alivaltiosihteeri Elina Pylkkänen

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Tiivistä yhteistyötä työnantajien ja -tekijöiden kanssa

- Työnantajien ja -tekijöiden laaja osallistuminen tiekarttatyöhön on oleellista, jotta tilannekuvasta saadaan mahdollisimman kattava.
- **Toimialaryhmät (8 kpl)**
 - Työnantaja- ja tekijäliittojen edustajat (Akava, EK, KT, SAK, STTK, SY) edustus kultakin toimialalta
 - Alivaltiosihteeri Pylkkänen, TEM (pj.) & Johtaja Heinivirta, JOTPA (vpj.)
- **Ohjausryhmä**
 - Työmarkkinakeskusjärjestöjen (Akava, EK, KT, SAK, STTK, SY) edustus
 - Ministeri Haatainen, TEM (pj.) & Kansliapäällikkö Lehikoinen, OKM (vpj.)
- **Sihteeristö**
 - TEM virkahenkilöt, yhteistyössä myös OKM ja OPH

Työ toimialaryhmissä on hyvässä vauhdissa

- Toimialaryhmissä työnantaja- ja työntekijäliitot ovat jakaneet omia tietojaan ja kertoneet näkemyksistään.
- Työvoimatiekartta-hankkeen sihteeristö on yhdistänyt tietoja TEMin omaan datapohjaan ja esitellyt tietomallia ja sen tuottamia havaintoja.
- Keskustelu ryhmissä on ollut monipuolista.
- Datatyön ja keskustelujen pohjalta olemme pystyneet yhdessä syventämään ja tarkentamaan kuvaa työmarkkinoiden tilanteesta.
- Datamallin jatkotyöstäminen ja toimialaryhmien työ jatkuu syksyllä tiiviinä.

Kiitos!